

сильна антиекумен. течія в Руській правосл. церкві.

ЛВ, ВС

**Елладська (грецька) православна церква** — одна з автокефальних правосл. церков. Охоплює територію материкової Греції та півострова Пелопоннес, ряд прибережних островів. Утворилася в 2 ст., автокефальною стала в 1850 невдовзі після звільнення Греції від тур. володарювання. До того з кін. 9 ст. перебувала під владою Константинопольського Патріархату. Вищим керівним органом церкви є Свящ. Синод, до якого входять усі правлячі архиєреї. Діють також Постійний Свящ. Синод і Генеральна церк. асамблея, де представлені делегати від епархій. Постійний синод очолює глава церкви з титулом Архієпископа Афіньського і всієї Еллади з резиденцією в Афінах. Підготовка церк. кадрів ведеться на факультетах Афіньського і Фессалонікійського унів., а також у богослов. ін-тах і семінаріях. Має друкарню, радіостанцію, видає ряд періодичних видань, серед них її офіц. орган — журн. «Екклесія» («Церква»). Входить до складу ВРЦ. В Україні існує дві течії грецьк. православ'я — Грецька правосл. церква (2 громади) та Істинно правосл. церква Греції (1 громада).

ФМ

**Елохим** (від семітськ. «ел», «іл» — дух, бог) — одне з іменувань Бога у Старому Завіті. Вживається поряд з ін. іменуваннями — Єгова (Яхве), Адонай та ін. Оскільки Е. є множиною від «ел», бібл. критика вважає це залишком старод. політеїзму євреїв, а христ. ортодоксія — натяком на троїстість божества. Вживання в одних місцях Біблії лише форми Е., а в інших — Єгова дало підставу приписувати відповідні місця різним авторам.

ГС

**Елохіст** — ум. назва (поряд з т. зв. «Яхвістом») одного з ймовірних джерел П'ятикнижжя. Вживається у біблезнавстві за традицією, започаткованою у 18 ст. Г.Б.Вітгером та Ж.Астрюком. Зокрема, Астрюк (1753) перший розрізнув у книзі Буття дві редакції, в одній з яких Бог наз. Єгова (Яхве), а в ін. — Елохим. Це розріз-

нення породило т. зв. «документальну» гіпотезу про дві різні авторські версії П'ятикнижжя. У 1798 К.Д.Льген виокремив два «еологістичних» джерела — Е.І та Е.ІІ (Е.І пізніше був позначений як «Жрецький кодекс»).

ГС

**Еманация** (від лат. *emanatio* — витікання, сходження) — у давньогрецьк. філософії означає витікання нижчих форм буття з буття вищого. Тлумачення цього терміну у представників різних філос. течій мало специфічну спрямованість. Неоплатонізм поєднав вчення про Е. з теологією. Таку інтерпретацію Е. продовжили нім. містики середньовіччя (Й.Екхарт, Я.Бьоме та їхні послідовники). У деяких представників ранньої схоластики (І.С.Ерјутена) та натурфілософії доби Відродження (Д.Бруно) вчення про Е. набуває пантеїстич. рис.

ММ

**Енергії нетварні і тварні** — в реліг. контексті терміни означають атрибутивні ознаки, дії та струмені, випромінювані Богом (нетварні енергії) та його творіннями (тварні енергії). Нетварні енергії, за врівненням Правосл. церкви (Г.Палама), це струмені-якості божеств. походження, які в залежності від їх сприйняття розуміються як енергії-промені або як енергії-атрибути Бога. Вони випромінюються Божим єством, але самі цим єством не є. Саме через них трипостасний Бог поєднується з тварним світом (його енергіями) в акті творіння, промислі та спасінні. Людина сприймає нетварні енергії як благодать Св. Духу, тобто сукупність створених Богом енергій матеріального (та тонкоматеріального) світу. Тварні енергії належать кожній існуючій речі, духовному та супс. явищу — від елементарних (фізико-хімічні закони) до космопланетарних явищ (закони гравітації) та духовних законів Всесвіту. За деякими сучас. реліг. уявленнями, можливість співіснування тварного світу з Богом зумовлюється посередництвом Е.т. і н., планетарні процеси та духовні явища можна вважати результатом такої взаємодії.

ХГ

**Енколпіон** (від грецьк. — досл. «на грудях») — своєрідний христ. амулет